

Miljøministerens svar på spørgsmål nr. 49 (alm. del) stillet af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg.

Spørgsmål 49

Vil ministeren kommentere de økonomiske vismænds analyse af beslutningen om at skrotte brakmarker, jf. Politikens omtale af emnet den 16. oktober 2008, idet følgende argumenter ønskes særligt belyst: At suspenderingen af braklægningsordningen vil medføre tab for den terrestriske natur, og at der derfor kan være behov for kompensation, at suspenderingen vil have negative effekter på en lang række miljøpolitiske mål, at det er kritisabelt, at beslutningen gennemføres uden en forudgående samfundsøkonomisk analyse, at regeringens mål på naturområdet er meget vage eller helt fraværende, og at det svage datagrundlag og ophør af indikatormålinger på en række naturparametre gør det vanskeligt at vurdere udviklingen?

Svar

Århus Universitet (DJF og DMU) og Københavns Universitet (FØI) blev i efteråret 2007 bedt om at vurdere de miljømæssige og økonomiske konsekvenser af den midlertidige ophævelse af brakforpligtigelsen. I et notat af 5. oktober 2007 vurderede forskningsinstitutionerne, at 25.000 – 50.000 hektar brak ville blive taget ind i dyrkning i høståret 2008. Samtidig vurderede forskningsinstitutionerne effekten på henholdsvis kvælstofudvaskning, fosfortab, belastning med sprøjtemidler og for naturforholdene. Som grundlag for denne analyse foretog Fødevarerøkonomisk Institut en beregning af de erhvervsøkonomiske konsekvenser, som har betydning for natur- og miljøpåvirkningen.

Beslutningen om at ophæve braklægningsforpligtelsen blev truffet på EU plan, og regeringen fandt det vigtigt, at der blev fulgt op med en indsatsplan rettet mod beskyttelse af natur og miljø. Regeringen iværksatte brakindsatsplanen 28. februar 2008, som er direkte baseret på forskningsinstitutionernes vurderinger af konsekvenserne for miljø og natur.

Opgørelsen fra Direktoratet for FødevarerErhverv fra 2. juni 2008 af den anmeldte arealanvendelse i 2008 viste, at der i praksis var taget ca. 83.000 hektar tidligere brakjord ind i dyrkning. Det er noget mere end vurderet af

forskningsinstitutionerne og hermed også mere end forudsat i regeringens brakindsatsplan.

Fødevarerministeriet og Miljøministeriet bad i den forbindelse forskningsinstitutionerne om at vurdere, hvorfor der er denne forskel og hvilken effekt den vil have i forhold til miljø og natur. Forskningsinstitutionerne oplyste følgende:

”Grundlæggende er omstillingen sket hurtigere end forventet, fordi der i foråret 2008 har været en mere sikker forventning om, at ophævelsen af udtagningsforpligtelsen vil blive permanent. Endvidere har der angiveligt været en større tillid til, at prisniveauet på korn i årene fremover vil være højere end niveauet i 2004-2005. Der vil således med en relativ stor sikkerhed kunne hentes en positiv indtjening fra de arealer, der opdyrkes. Dette understøttes af stigningen i vårbygarealet på 125.000 hektar.”

Forskningsinstitutionerne vurderer med andre ord, at landmændene i højere grad end forventet har disponeret ud fra, at ophævelsen af brakken og de høje priser vil blive permanente, og at der ikke bare er tale om noget forbigående.

Den 20. august 2008 udkom et opdateret notat om effekterne af en permanent nulstilling af udtagningsforpligtelsen udarbejdet af forskningsinstitutionerne på anmodning fra Fødevarerministeriet og Miljøministeriet. Af notatet fremgår det:

”Naturen påvirkes ved opdyrkning af brak i overvejende negativ retning. Naturindholdet nulstilles på de arealer der opdyrkes. Det er især et problem på tørre jorde, hvor der kan være udviklet værdifuld natur, men det er et generelt problem for arter, der ikke trives på arealer i omdrift, og som kun har få refugier i det moderne agerlandskab. Brakkens beskyttende virkning mistes i forhold til naboarealer med natur, og endelig har brakken betydning som spredningskorridor for dyr og planter. Samlet vil opdyrkning i det forventede omfang medføre tab for den terrestriske natur og der kan derfor være behov for kompensatoriske tiltag.

Samtidig vurderede forskningsinstitutionerne, at brakindsatsplanen reducerer udledningen af kvælstof i 2008 og 2009 med 2.200 t N, og emissionen af drivhusgasser med ca. 60.000 t CO₂ i hvert af de to år. I forhold til pesticidforbruget forventes ændringen i behandlingshyppigheden at være marginal.

I brakindsatsplanen er der givet et ekstra incitament til at udlægge randzoner, og det er samtidig muligt – og som noget nyt – at supplere med at udlægge randzoner langs med Natura 2000 områder, grøfter, kanaler og små søer.

Den ekstra udfordring som inddragelse af brakarealerne giver for opfyldelse af miljø- og naturmålene vil indgå i forbindelse med Grøn Vækst arbejdet, hvor der samtidig arbejdes mod en mere sammenhængende natur, og en beskyttelse og pleje af den eksisterende natur.

Der ønskes med spørgsmålet en belysning af om regeringens mål på naturområdet er meget vage eller helt fraværende. Dette kan tilbagevises. Blandt andet fremgår det af regeringsgrundlaget, at regeringen har en række mål på naturområdet. I regeringsgrundlaget under overskriften "Et grønt Danmark: Mere natur og bedre miljø" sætter regeringen sig mål som at:

- Fremtidige generationer skal have mindst samme glæde af naturen, som vi har i dag.
- Vi skal sikre, at den økonomiske vækst ikke trækker voksende belastning af natur og miljø med sig.
- Det danske samfund skal udvikles på en miljømæssigt bæredygtig måde, og at alle danskere skal have mulighed for at leve i et sundt miljø med adgang til naturoplevelser.
- Regeringen vil fremlægge nye natur- og vandplaner, der skal sikre mere og bedre natur og renere vand.
- Der skal investeres yderligere 1 mia. kroner i perioden 2010-13, så vi kan løse de kommende års opgaver inden for naturgenopretning, klimatilpasning og vandmiljø.
- Regeringen vil sikre langsigtet forbedring af vandmiljøet i vore åer, søer og fjorde og ved vore kyster og fremlægge konkrete forslag til, hvordan de nye vandmiljømål skal nås omkostningseffektivt og målrettet i en Vandmiljøplan IV, herunder ved ekstensivering af landbrugsdriften i ådale.
- Regeringen inden udgangen af 2009 vil udarbejde nye naturplaner med mål for naturtilstanden i de såkaldte Natura 2000 områder, og at regeringen endvidere inden udgangen af 2009 vil fremlægge en samlet plan for, hvordan vi i kraft af indsatsen i forhold til Natura 2000 områder og vandrammedirektivet får flere naturarealer af høj kvalitet i Danmark.

Dertil kommer, at det er regeringens pejlemærke at afsætte 75 % af midlerne i landdistriktsprogrammet i perioden 2009-13 til natur- og miljøindsatser.

Ved Folketingets åbning den 7. oktober 2008 sagde statsministeren endvidere blandt andet, at vi skal beskytte vores natur bedre, og at det er regeringens mål, at vores generation skal aflevere den danske natur i en bedre stand, end vi overtog den.

Statsministeren sagde også, at vi vil gøre Danmark til et center for grøn vækst, og at regeringen i begyndelsen af 2009 vil fremlægge en vision og plan for grøn vækst. Vi vil skabe flere store og sammenhængende naturområder og en bedre beskyttelse af den natur, vi har. Det betyder klare krav til landbruget om miljøvenlig drift og skal give landbruget grønne udviklingsmuligheder, for landbruget får en vigtig rolle for grøn vækst i fremtiden.

Regeringen har med andre ord en række mål på naturområdet og regeringen er midt i det nævnte arbejde om Grøn Vækst, der forventes fremlagt i starten af 2009.

Der spørges endelig til datagrundlag og indikatorer på naturområdet. Det kan oplyses, at data, der belyser vand- og naturtilstanden, indsamles løbende i forbindelse med NOVANA overvågningen. DMU publicerer desuden jævnlig statusoversigter for vandmiljø og natur, som giver et samlet billede af tilstanden og udviklingen i luften, vandmiljøet og den tørre natur. Indikatorer der på forskellig vis belyser disse naturparametre, herunder Danmarks naturareal, er fremlagt i september 2008.